

UNIUNEA EUROPEANĂ

SUMAR EXECUTIV SCURT

Al treilea Raport de Evaluare este realizat în cadrul contractului **“Implementarea Planului de Evaluare a Programului Operațional Competitivitate 2014-2020, Lotul 1: Evaluarea intervențiilor POC în domeniul cercetării dezvoltării inovării”** (Programul) încheiat între Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene și asocieria formată din Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale (Lider) și S.C. ERNST&YOUNG SRL (Asociat), contract derulat în cadrul proiectului **“Implementarea Planului de Evaluare a Programului Operațional Competitivitate 2014-2020”**. Raportul prezintă concluziile aferente celui de-al treilea exercițiu de evaluare realizat în perioada noiembrie 2022 - august 2023 privind intervențiile finanțate prin POC 2014-2020 destinate cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor.

Intervențiile dedicate cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării contribuie direct la implementarea Strategiei Naționale de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020 și susțin Acordul de Parteneriat 2014-2020, în special prin contribuția directă la realizarea obiectivului- Dezvoltarea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării.

Metodologia de evaluare a utilizat un set amplu de tipuri de analize printre care evaluarea bazată pe teorie și evaluarea contrafactuală de impact, inclusiv metoda diferențe în diferențe la nivel regional.

În ansamblu, **POC a răspuns nevoilor și provocărilor legate de nivelul redus al competitivității economice la nivel național, asigurând relevanța programului pentru contextul economic și al CDI din perioada 2014-2020**, în ciuda progresului modest înregistrat la nivelul indicatorilor relevanți privind evoluția și performanța sistemului de CDI. **Impactul intervențiilor a fost în general pozitiv**, investițiile realizate au contribuit în unele cazuri la stoparea declinului indicatorilor, iar în altele cazuri la menținerea sau creșterea ușoară a acestora.

Rezultatele obținute în urma actualei evaluări le-au confirmat, în bună măsură, pe cele obținute în exercițiile de evaluare anterioare din 2020, 2022, detaliind, în unele cazuri unele aspecte noi. Aceste rezultate au subliniat faptul că schimbarea preconizată la momentul proiectării programului s-a produs, în bună măsură, intervențiile fiind corect orientate către nevoile identificate. Considerăm că **efectele pozitive obținute ar fi fost mai importante dacă anumiți factori contextuali ar fi fost favorizanți** în mai mare măsură (intensitatea finanțării sistemului de CDI ar fi fost cea planificată, cadrul legislativ și instituțional ar fi fost mai stabil și mai predictibil, evoluțiile economice nu ar fi fost afectate negativ de criza COVID-19 și criza războiului din Ucraina).

Intervențiile privind creșterea capacității științifice în domeniile de specializare inteligentă și sănătate s-au dovedit intervenții de succes, sprijinind angajarea de noi cercetători și creșterea numărului de cercetători care lucrează în infrastructuri îmbunătățite de cercetare. Entitățile beneficiare au înregistrat îmbunătățiri ale capacității de inovare, dezvoltarea de noi activități și/sau direcții de cercetare și dezvoltarea capitalului uman, iar efectele pozitive s-au datorat inclusiv POC.

În perioada 2014-2023, participarea României în cercetarea la nivelul Uniunii Europene a crescut, comparativ cu perioada 2007-2013. **Intervențiile finanțate pentru creșterea implicării în cercetarea la nivelul Uniunii Europene au contribuit la creșterea participării românești la programele Uniunii Europene precum Orizont 2020 sau la alte programe internaționale.** Cu sprijinul cercetătorilor străini, au fost create premisele necesare pentru consolidarea capacității de CD a organizațiilor beneficiare.

Intervențiile privind creșterea investițiilor private în CDI au avut efecte pozitive asupra întreprinderilor cu activitate de CD. Rezultatele evaluării au indicat un impact pozitiv asupra creșterii cheltuielilor private cu CDI, la un an de la intervenție. **Deși modeste per total, creșterile cheltuielilor de capital s-au datorat aproape în exclusivitate intervențiilor programului.**

În cazul intervențiilor POC dedicate creșterii transferului de cunoștințe, de tehnologie și de personal cu competențe CDI între mediul public de cercetare și cel privat, analizând evoluțiile indicatorilor de program, se observă contribuții importante la atingerea țintelor prevăzute pentru anul 2023, **un impact foarte mare fiind observat asupra numărului de societăți care cooperează cu instituții de cercetare**, indicator pentru care ținta a fost cu mult depășită. De asemenea, **POC a contribuit pozitiv la creșterea numărului de societăți sprijinite sau care beneficiază de sprijin pentru introducerea de produse noi pe piață.** Proiectele au condus și la depunerea de noi cereri de brevete și la realizarea de co-publicații public privat.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Supportul POC a fost esențial în domeniul CDI în România, alocarea financiară pentru acest domeniu de la bugetul de stat fiind foarte mică. Aceasta a fost și cauza determinantă pentru implementarea unor proiecte de succes, în absența acestui program, activitățile dedicate cercetării ar fi fost neesențiale comparativ cu nevoile pieței, astfel ca organizațiile de CDI, cât și firmele au putut beneficia de o finanțare de succes.

Efectele înregistrate atribuite POC au potențial de a fi durabile. Durabilitatea efectelor trebuie sprijinită de politicile și programele viitoare de suport a parteneriatului între cercetare și industrie, de predictibilitatea finanțărilor, de stabilitatea și predictibilitatea cadrului legal, instituțional și fiscal, dar și de unele evoluții globale precum creșterea impactului digitalizării.

Constatările evaluării au condus la formularea unor **recomandări direcționate în special către Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării și către Autoritatea de Management a Programului**, vizând: **sporirea intensității finanțării pentru domeniul CDI** cu scopul de a consolida și stimula evoluțiile moderat favorabile din sectorul privat și de a sprijini ameliorarea evoluțiilor din sectorul public, **asigurarea stabilității cadrului legislativ și instituțional relevant** pentru obiectivele strategice asumate, astfel încât implementarea proiectelor să fie predictibilă și **asigurarea resurselor umane specializate pentru domeniile de specializare inteligentă**, precum și asigurarea surselor de finanțare necesare pentru actualizarea competențelor și specializarea avansată a cercetătorilor care lucrează cu infrastructurile dezvoltate.

Recomandările de îmbunătățire a strategiei de implementare vizează, în principal, reducerea perioadelor de evaluare și contractare a proiectelor, asigurarea resurselor necesare pentru evaluare și contractare, eficientizarea circuitelor instituționale, creșterea duratei maxime de implementare a proiectelor, intensificarea comunicării și sesiunilor de informare pentru beneficiari, și sporirea stabilității și predictibilității termenelor de competiție și a termenelor de evaluare-contractare-rambursare.

Recomandările de îmbunătățire a procedurilor de monitorizare vizează reducerea birocrăției, simplificarea documentelor însoțitoare solicitate, îmbunătățirea platformei MySMIS și utilizarea ei pentru a facilita comunicarea dintre beneficiarii programelor și persoanele care efectuează monitorizarea tehnică și financiară, îmbunătățirea funcțiilor platformei MySMIS, a accesibilității informațiilor, a mecanismelor de validare a informațiilor, completarea rapoartelor trimestriale de monitorizare a OI Cercetare cu aspecte privind durata de la depunerea cererilor de finanțare până la contractarea proiectelor, precum și duratele de prelungire a perioadelor de implementare a proiectelor, reducerea numărului de clarificări solicitate pentru cererile de rambursare, evitarea schimbării regulilor pe durata implementării proiectelor sau chiar între depunerea proiectelor și contractare, simplificarea modului de raportare a activităților.

Recomandări de îmbunătățire a circuitului financiar al proiectelor vizează, în principal, eficientizarea procesului de rambursare / decontare a plăților către beneficiari și a comunicării cu beneficiarii în privința eligibilității cheltuielilor, simplificarea cadrului legal de achiziții pentru IMM-uri, reducerea numărului de clarificări solicitate și a timpilor de procesare a acestora. Tot din perspectiva financiară, se recomandă efectuarea unor analize de piață în vederea instituirii unor instrumente financiare sau a consolidării celor existente la nivel regional, cu scopul de a facilita accesul organizațiilor beneficiare la proiecte cu finanțare europeană, cu precădere a IMM-urilor și de a consolida capacitatea beneficiarilor, astfel încât să existe un număr cât mai mare de proiecte depuse în cadrul programului operațional. Nu în ultimul rând facilitarea accesului la credite bancare pentru susținerea cofinanțării și acordarea de facilități fiscale firmelor care fac cercetare-dezvoltare ar putea contribui la o mai bună derulare a unor astfel de proiecte.